

پیشوایی، مهدی، ۱۳۲۴ -	میرشناسه،
تاریخ اسلام، از سقیفه تا کربلا (جلد دوم) / مهدی پیشوایی؛ تدوین نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی، قم: دفتر نشر معارف، ۱۳۹۳.	عنوان و نام پدیدآور،
۵۰۴ ص.	مشخصات نشر،
مجموعه تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی؛ ۵۱	مشخصات ظاهری،
978-964-531-713-1	فروست،
فیبا	شابک،
علی بن ابی طالب علیه السلام ، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق - اثبات خلافت اسلام - تاریخ - از آغاز تا ۶۱ ق	وضعیت فهرست‌نویسی،
امامت - تاریخ	موضوع،
سقیفه بنی ساعده	موضوع،
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها.	موضوع،
دانشگاه معارف اسلامی، معاونت پژوهشی.	شناسه افزوده،
نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف.	شناسه افزوده،
۱۳۹۱/۲۳ ت ۸۶ ب/ BP۱۴	رده‌بندی کنگره،
۱۳۹۱/۲۷	رده‌بندی دیویی،
۱۳۹۱/۳۵۴	شماره کتاب‌شناسی ملی،

اسناد محترم و دانشجوی عزیز

خواهشمند است با ارائه دیدگاه‌های خود ما را در رفع نقایص و ارتقای کتاب یاری بخشید.

شماره تلفکس واحد ارزیابی علمی: ۳۷۷۴۹۹۱۹ - ۰۲۵

صندوق پستی: ۶۱۷۳ - ۳۷۱۵۵

پست الکترونیکی: arzyabi@maaref.ac.ir

تاریخ اسلام

از سقیفه تا کربلا

(جلد دوم)

www.ketab.ir

مجموعه تاریخ

۵۱

تاریخ اسلام سلسله تا کربلا (جلد دوم)

نویسنده: مهدی پیشوایی

نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی

ویراستار: امیرعباس رجایی

بازبین‌نهایی: سید سعید روحانی

صفحه‌آرا: سعید نائینی

ناشر: دفتر نشر معارف

نوبت چاپ: یکم، پاییز ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۷۵۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۵۳۱ - ۷۱۳ - ۱

کلیه حقوق محفوظ است

مراکز پخش:

مدیریت پخش دفتر نشر معارف: قم، خیابان شهدا، کوچه ۳۲، شماره ۳، تلفن و نمابر: ۳۷۷۴۰۰۰۴

پاتوق کتاب قم (شعبه یک): خیابان شهدا، روبه‌روی دفتر مقام معظم رهبری، تلفن: ۳۷۷۲۵۴۵۱

پاتوق کتاب قم (شعبه دو): ابتدای بلوار امین، بلوار جمهوری اسلامی، نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها،

تلفن: ۳۲۹۰۴۴۴۰

پاتوق کتاب تهران: خیابان انقلاب، چهارراه کالج، پلاک ۷۱۵، تلفن: ۸۸۹۱۱۲۱۲، نمابر: ۸۸۸۰۹۳۸۶

نشانی الکترونیکی: E-mail: info@ketabroom.ir، پایگاه اینترنتی: www.ketabroom.ir

سخن آغازین

از مهم‌ترین فرازهای تاریخ اسلام، رویدادهای پس از رحلت پیامبر اعظم (ﷺ) تا شهادت فرزند گرامی ایشان امام حسین (ع) در دشت نینواست. در این مقطع تاریخی شاهد عبور جامعه از رسالت تا سلطنت می‌باشیم. جانشینی پیامبر (ﷺ)، ارتداد، فتوح و گسترش جغرافیایی سرزمین‌های اسلامی، اعتراضات مردمی علیه خلیفه سوم، قتل وی، روی کار آمدن امام علی (ع) با رأی مردم و نبردهای سه‌گانه حضرت با ناکثین، مارقین و قاسلین، روی اجرای سیاست‌های نبوی در عرصه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، سیاسی، نظامی و اقتصادی و روی کار آمدن فرزند رسول خدا (ﷺ) و نرمش قهرمانانه وی در مقابل جبهه طلقاء در پی عدم حمایت مردم و تبدیل خلافت به سلطنت و حاکمیت قبیله‌ای بر مسلمانان و بازگشت به جاهلیت و ارزش‌های از همه‌وهمه در این برهه پر حادثه رخ نشان داده است.

در همین برهه ابودرها تبعید گشتند، عمارها به‌دست فتنه باغیه به شهادت رسیدند، حجر بن عدی‌ها به تیر کین و عداوت سپرده شدند و برخی در همان منطقه‌ای که خود فتح کرده بودند و برای اولین بار نماز بر پای داشتند به دیدار حق شتافتند. اما این تمام ماجرا نبود؛ برخی از بدریون از اینکه به فتنه افتند برحذر شدند^۱ و بعضی در دام فرزند و مال گرفتار آمدند^۲ و غائله‌ها برپا شد.

نتیجه تمام این رویدادها به مسلخ کشیده شدن ارزش‌های الهی در قتلگاه کرب و بلا بود که خود رویشی تازه در سراسر تاریخ رقم زد. از این رو جا دارد به این مقطع تاریخی با رویکردهای متفاوتی پرداخته شود.

۱. وَأَقْوُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبُ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ. (انفال: ۸)؛ (۲۵)

۲. وَاعْلَمُوا أَنَّمَا آمُورُكُمْ وَأَوْلَاكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ. (انفال: ۸)؛ (۲۸)

تبیین و تحلیل وقایع این دوره به قلم وزین دانشمند محترم حجت‌الاسلام والمسلمین استاد مهدی پیشوایی نگارش شده است. پیش از این، کتاب تاریخ اسلام به قلم استاد از سوی همین ناشر منتشر شد که با استقبال پژوهشگران، تاریخ‌پژوهان و دانشجویان محترم روبرو گردید. در آن کتاب، تاریخ پیامبر اسلام مورد توجه قرار گرفت. اثر حاضر، به‌گونه‌ای ادامه آن تألیف شمرده می‌شود. از ویژگی‌های این اثر، مستند بودن گزارش‌های تاریخی مورد استفاده در جای‌جای آن و پاسخ‌گویی علمی و مستند به ابهامات و سؤالاتی است که امروزه در محافل دانشگاهی مطرح می‌باشد.

کتاب پیش‌رو در سه فصل آماده شده است؛ فصل اول از رحلت تا شهادت امام علی علیه السلام، فصل دوم تا شهادت امام حسن مجتبی علیه السلام و فصل سوم تا شهادت امام حسین علیه السلام را دربر گرفته است که نظر به حجم مطالب، فصل اول خود در سه بخش سامان یافته است. در پایان سپاسگزار و قدردان زحمات نویسنده محترم و تمامی دست‌اندرکاران آماده‌سازی این کتاب به‌ویژه مدیریت امور پژوهشی هستیم.

فهرست مطالب

مقدمه ۱۹

بخش اول: حوادث پس از رحلت نبی اعظم ﷺ

(۲۱ - ۲۲۲)

۲۳	فصل اول: ولایت و خلافت
۲۳	طرح ولایت
۲۵	دو دیدگاه درباره جانشینی پیامبر ﷺ
۲۵	الف) دیدگاه امامت و تنصیبی بودن
۲۷	یک. ویژگی‌های امام
۲۸	دو. شئون و وظایف امامت
۲۹	ب) دیدگاه خلافت
۳۰	یک. سخنان صاحب‌نظران دیدگاه خلافت
۳۳	دو. راه‌های رسمیت یافتن خلافت
۳۳	۱. بیعت
۳۴	۲. وصیت
۳۵	۳. قوه قهریه
۳۶	سه. وجوه تمایز دیدگاه امامت و خلافت
۳۷	چهار. انگاره تلازم واقعیت و حقیقت
۳۸	پنج. سقیفه و پیروزی تاریخی نظریه حاکمیت قریش
۳۹	شش. بررسی ادعای «الأئمة من قریش»
۴۰	۱. استناد ابوبکر به جمله «الأئمة من قریش»
۴۰	۲. صحت انتساب این حدیث به پیامبر
۴۱	۳. تفسیر درست حدیث با توجه به صدر و ذیل آن

۴. توجیه نظری انحصار خلافت در قریش..... ۴۱
۵. حدیث خلافت دوازده خلیفه قریشی..... ۴۶
۶. تفسیر حدیث «الائمة من قریش» توسط دانشمندان اهل سنت..... ۴۸
۷. دیدگاه امیرمؤمنان علیه السلام درباره خلافت قریش..... ۵۰
۸. پیامدهای انحصار خلافت در قریش..... ۵۲
۹. فزونی و انحصارطلبی‌های قریش..... ۵۶
- هفت. موضع امیرمؤمنان علیه السلام پس از سقیفه..... ۵۹
- هشت. خلیفه، امیرالمؤمنین، وزیر..... ۶۱

فصل دوم: دوران خلفای سه گانه..... ۶۳

- الف) دوره خلیفه اول..... ۶۳
- یک. نام، نسب و شخصیت ابوبکر..... ۶۳
- دو. کارگزاران مهم خلفا اول..... ۶۶
۱. عمر بن خطاب..... ۶۶
۲. ابوعبیده جراح..... ۶۸
۳. خالد بن ولید..... ۶۸
۴. یزید بن ابی سفیان (برادر معاویه)..... ۶۹
- سه. حوادث مهم دوران خلافت ابوبکر..... ۷۰
۱. اعزام سپاه اسامه..... ۷۰
۲. ارتداد قبایل، ظهور مدعیان نبوت..... ۷۰
- گروه مرتد و انگیزه‌های آنها..... ۷۰
- مدعیان دروغین نبوت و انگیزه آنها..... ۷۲
۳. مانعین زکات..... ۷۳
- چهار. مخالفان خلافت ابوبکر..... ۷۴
- پنج. اقدامات ابوبکر..... ۷۷
۱. سرکوبی مرتدان..... ۷۷
۲. جنگ با مدعیان دروغین نبوت..... ۷۸
۳. جنگ با مانعین زکات و مخالفان خلیفه..... ۸۰
- شش. آغاز فتوحات..... ۸۰
۱. فتح شام..... ۸۴
۲. فتح عراق..... ۸۵

۸۶	ب) دوره خلیفه دوم.....
۸۶	یک. نام، نسب و شخصیت عمر.....
۸۹	دو. کارگزاران خلیفه دوم.....
۸۹	۱. ملاک‌های خلیفه برای انتخاب کارگزاران.....
۹۱	۲. برخی از کارگزاران خلیفه دوم.....
۹۱	ابوهریره دوسی.....
۹۲	زید بن ثابت انصاری.....
۹۲	سعد بن ابی وقاص.....
۹۲	سلمان فارسی.....
۹۳	عبدالله بن ابی ربیعہ.....
۹۳	عمر بن عاص.....
۹۴	قنذل بن جدعان العدوی.....
۹۴	محمد بن سبله.....
۹۴	معاویة بن ابی سفيان.....
۹۶	مغيرة بن شعبه.....
۹۸	۳. مراقبت و کنترل عمل کارگزاران.....
۱۰۱	سه. فعالیت‌های خلیفه دوم.....
۱۰۱	۱. تأسیس دیوان حقوق.....
۱۰۱	تبعیض در اعطای مقرری.....
۱۰۲	عوارض زیان‌بار تبعیض در اعطای مقرری.....
۱۰۳	۲. رسمیت بخشیدن به تاریخ هجری.....
۱۰۴	۳. اجتهادهای بی‌دلیل.....
۱۰۴	تحریم متعه حج و متعه نساء.....
۱۰۵	سه طلاق در یک مجلس.....
۱۰۶	حذف یکی از بندهای اذان.....
۱۰۶	گزاردن نماز تراویح به جماعت.....
۱۰۷	۴. منع نشر احادیث پیامبر ﷺ.....
۱۰۹	ارزیابی دلایل خلیفه.....
۱۱۲	پیامدهای منع نشر حدیث.....
۱۱۳	پیش‌گامی شیعه در تدوین حدیث.....
۱۱۵	اجازة نشر اسرائیلیات.....

۵. ترویج قصه‌گویی..... ۱۱۷
۶. فتوحات..... ۱۱۸
- چشم‌انداز دیدگاه‌های متفاوت گذشته درباره فتح ایران..... ۱۱۸
- اسلام در ایران..... ۱۲۳
- افسانه کتاب‌سوزی مسلمانان فاتح در ایران..... ۱۲۵
- شرکت حسنین علیه السلام در فتح ایران..... ۱۲۹
- عوامل سقوط امپراتوری ساسانی..... ۱۳۰
۷. کشته شدن خلیفه دوم..... ۱۳۲
۸. تشکیل شورای شش نفری..... ۱۳۵
- ترکیب شورا..... ۱۳۸
- رأی گیری..... ۱۳۹
- پنجاه نکته..... ۱۴۰
- نقد حقوقی شورا..... ۱۴۳
- پیامدهای شورا..... ۱۴۵
- ج) دوره خلیفه سوم..... ۱۴۶
- یک. شخصیت، نام و نسب..... ۱۴۶
۱. پیشینه عثمان در عصر نبوی..... ۱۴۶
۲. روحیات و شخصیت..... ۱۴۷
- دو. برخی از کارگزاران مهم خلیفه سوم..... ۱۴۸
۱. ولید بن عقیبة بن ابی‌معیط..... ۱۴۹
۲. عبدالله بن سعد بن ابی‌سرح..... ۱۴۹
۳. سعید بن العاص اموی..... ۱۵۰
۴. معاویه بن ابی‌سفیان..... ۱۵۱
۵. عبدالله بن عامر بن کریز..... ۱۵۲
۶. مروان بن حکم..... ۱۵۲
- سه. فعالیت‌های خلیفه سوم..... ۱۵۳
۱. فتوحات..... ۱۵۳
- فتح آذربایجان..... ۱۵۳
- فتح اسکندریه..... ۱۵۳
- فتح فارس..... ۱۵۴
- فتح ری..... ۱۵۴
۲. جمع‌آوری قرآن..... ۱۵۴

چهار. شورش مردم برضد عثمان.....	۱۵۷
ریشه‌ها و زمینه‌های شورش.....	۱۵۷
۱. تسلط بنی‌امیه بر مناصب مهم حکومتی.....	۱۵۷
۲. پناه دادن به طردشدگان پیامبر ﷺ.....	۱۵۹
۳. حیف و میل بیت‌المال.....	۱۶۱
۴. تعطیلی حدود الهی.....	۱۶۳
۵. رفتار خشن با اصحاب پیامبر ﷺ.....	۱۶۵
۶. نقش عایشه.....	۱۷۰
شورش برضد عثمان.....	۱۷۱
۱. میانجی‌گری خیرخواهانه علی علیه السلام.....	۱۷۴
۲. هدیه معاویه.....	۱۷۶
۳. نقش تخریبی مروان.....	۱۷۷
۴. نقش طلحه و زبیر در قتل عثمان.....	۱۷۹
پنج. قتل عثمان.....	۱۸۱
افسانه عبدالله بن سبا.....	۱۸۱

فصل سوم: دوره خلافت امیرالمؤمنین علیه السلام..... ۱۸۵

نام، نسب و شخصیت.....	۱۸۵
دوران کودکی و نوجوانی.....	۱۸۶
روحیات و شخصیت.....	۱۸۸
پیشینه درخشان علی علیه السلام در عصر نبوی.....	۱۸۹
الف) پیش از هجرت.....	۱۸۹
یک. نخستین مسلمان از مردان.....	۱۸۹
دو. اعلام آمادگی برای حمایت از پیامبر.....	۱۹۰
سه. دفع آزار کودکان مشرکان.....	۱۹۰
چهار. فداکاری در شعب ابی‌طالب.....	۱۹۰
پنج. فداکاری بزرگ در شب هجرت.....	۱۹۱
ب) پس از هجرت تا خلافت.....	۱۹۱
یک. در جبهه‌های جنگ.....	۱۹۱
دو. امتیاز و برتری نسبت به سایر صحابه.....	۱۹۱
۱. برادری با پیامبر.....	۱۹۱

- ۱۹۲..... ۲. دامادی پیامبر.....
- ۱۹۳..... ۳. داناترین امت.....
- ۱۹۳..... ۴. مدار حق.....
- ۱۹۳..... ۵. محبوب‌ترین شخص نزد پیامبر (ﷺ).....
- ۱۹۴..... ۶. جان پیامبر.....
- ۱۹۵..... ۷. پاکی و عصمت.....
- ۱۹۹..... سه. فعالیت‌های علی (ﷺ) پس از رحلت پیامبر (ﷺ).....
- ۱۹۹..... ۱. جمع‌آوری قرآن.....
- ۲۰۰..... ۲. عبادت و نیایش در پیشگاه خدا.....
- ۲۰۱..... ۳. تربیت شاگردان برجسته.....
- ۲۰۲..... ۴. پاسخ‌گویی به پرسش‌های دانشمندان یهود و نصارا.....
- ۲۰۳..... ۵. تبیین حرم شرعی رویدادهای نوظهور.....
- ۲۰۵..... ۶. کار و کوشش برای تأمین هزینه زندگی شخصی و رسیدگی به فقرا.....
- ۲۰۶..... چهار. همکاری با خلفا.....
- ۲۰۷..... ۱. دوران خلافت خلیفه اول.....
- ۲۰۹..... ۲. دوران خلافت خلیفه دوم.....
- ۲۱۷..... ۳. دوران خلافت خلیفه سوم.....
- ۲۱۸..... موقعیت درخشان امام در اواخر عمر خلیفه سوم.....
- ۲۲۲..... بیعت عمومی برشور.....
- ۲۲۳..... پرهیزکنندگان از بیعت.....
- ۲۲۵..... طرح اصلاحات حکومت علوی.....
- ۲۲۵..... ۱. اصلاحات کوتاه‌مدت.....
- ۲۲۶..... ۲. اصلاحات درازمدت.....
- ۲۳۶..... ۳. موانع و دشواری‌های امیرمؤمنان (ﷺ).....
- ۲۴۹..... ناکشین، قاسطین و مارقین.....
- ۲۵۲..... آغاز فتنه‌ها؛ جنگ جمل، نبرد با بیعت‌شکنان.....
- ۲۵۲..... آغاز مخالفت عایشه در مکه.....
- ۲۵۴..... طرح توطئه از سوی معاویه.....
- ۲۵۴..... مکه، پایگاه پیمان‌شکنان.....
- ۲۵۵..... بیعت اجباری.....
- ۲۵۷..... نقشه تصرف بصره.....

۲۵۹.....	هشدار ام سلمه به عایشه
۲۵۹.....	حرکت به سوی بصره
۲۶۰.....	تحقق پیشگویی پیامبر ﷺ
۲۶۰.....	اخطار پیمان شکنان به والی بصره
۲۶۱.....	حرکت امیرمؤمنان ﷺ از مدینه
۲۶۴.....	جنایات هولناک ناکثان در بصره
۲۶۷.....	سقوط شهر بصره
۲۶۷.....	خشم امیرمؤمنان ﷺ از جنایات بیعت شکنان
۲۶۸.....	جذب نیرو از کوفه
۲۶۸.....	حزب قاعدین
۲۶۹.....	پیشینه سپاه ابوموسی اشعری
۲۷۴.....	اقدامات پیش گیرانه امام از جنگ و خونریزی
۲۷۶.....	آرایش نظامی
۲۷۷.....	کناره گیری سپاه از جنگ
۲۷۸.....	آغاز جنگ
۲۷۸.....	نقش عایشه
۲۷۹.....	شکست سپاه ناکثان
۲۸۱.....	مدت جنگ و میزان تلفات آن
۲۸۲.....	تقسیم غنائم
۲۸۴.....	شکوه امام از قریش
۲۸۵.....	اعزام عایشه به مدینه
۲۸۵.....	ابن عباس، والی جدید بصره
۲۸۵.....	نامه‌ای به مردم کوفه
۲۸۶.....	جلوه‌ای از عدل و داد امیرمؤمنان ﷺ
۲۸۶.....	پیامدهای مهم جنگ جمل
۲۸۷.....	انتخاب شهر کوفه به عنوان مرکز خلافت و علل آن
۲۸۸.....	۱. نزدیکی کوفه به شام
۲۸۸.....	۲. موقعیت نظامی کوفه
۲۸۹.....	۳. موقعیت اقتصادی عراق
۲۸۹.....	۴. نفوذ قریش در مدینه
۲۸۹.....	جنگ صفین
۲۸۹.....	مکاتبات امیرمؤمنان ﷺ با معاویه

۲۸۹.....	محور مناقشات بین امام و معاویه.....
۲۹۵.....	سفیر امام در شام.....
۲۹۷.....	معاویه و تحریک احساسات مردم شام.....
۲۹۸.....	آغاز همکاری عمروعاص با معاویه.....
۲۹۹.....	مسافرت دوره‌ای زاهد شام (شرحبیل) برای بسیج عمومی مردم.....
۳۰۱.....	پیشنهاد فریبکارانه معاویه و پاسخ قاطع امام.....
۳۰۱.....	شکست نماینده اعزامی امام به شام.....
۳۰۳.....	بسیج نیرو به سوی شام.....
۳۰۴.....	اشغال گذرگاه فرات توسط سپاه معاویه.....
۳۰۶.....	پایبندی به ارزش‌ها در اوج پیروزی.....
۳۰۷.....	خویشترداری هدایتگرانه امام از آغاز جنگ.....
۳۰۸.....	آغاز جنگ در ماه صفر.....
۳۰۹.....	فروریختن مرز خویشی‌ها.....
۳۱۲.....	نقش عمرو بن عبدالمطلب در معین.....
۳۱۸.....	بازتاب شهادت در همکاری معاویه.....
۳۲۰.....	برتری نظامی جبهه علی علیه السلام.....
۳۲۳.....	عوامل برتری نظامی جبهه علی علیه السلام.....
۳۲۴.....	تحرك‌های سیاسی مرموز معاویه در زمان جنگ.....
۳۳۰.....	لیلة الهزیر.....
۳۳۳.....	نیرنگ بلند کردن قرآن بر سر نیزه‌ها.....
۳۳۷.....	پذیرش تحمیلی حکمیت توسط امام.....
۳۳۸.....	گزینش دو داور.....
۳۳۹.....	ملاک پیشنهاد ابوموسی به عنوان داور عراقیان.....
۳۴۱.....	تجدید خاطره پیمان صلح حدیبیه.....
۳۴۲.....	متن پیمان.....
۳۴۴.....	پیدایش هسته‌های اولیه خوارج در سپاه عراق.....
۳۴۶.....	مهلت اعلام نظر داوران.....
۳۴۶.....	ریشه‌های پذیرش سریع حکمیت از سوی گروهی از یاران امام.....
۳۵۱.....	مخالفت خوارج با حکمیت، پیش از اعلام نظر داوران.....
۳۵۳.....	هشدارهای خیرخواهانه به ابوموسی.....
۳۵۴.....	امیرمؤمنان علیه السلام در راه کوفه و انشعاب خوارج.....
۳۵۵.....	ورود امیرمؤمنان علیه السلام به کوفه.....

مذاکرات داوران.....	۳۵۶
موضوع و محور مذاکرات.....	۳۵۶
متن مذاکرات داوران.....	۳۵۸
اعلام رای داوران و پیچیده‌تر شدن اوضاع.....	۳۵۹
خوارج و اقدامات خصمانه آنها.....	۳۶۴
اصول باورهای خوارج.....	۳۶۴
ویژگی‌های خوارج.....	۳۶۶
مراحل دوگانه فتنه‌افکنی‌های خوارج و واکنش امام.....	۳۶۸
تلاش‌های هدایت‌گرانه امام.....	۳۶۹
باز هم خیانت اشعث.....	۳۷۲
جنایات خوارج و برخورد قاطع امام.....	۳۷۳
بسیج نیرو برای رویارویی دوباره با شامیان.....	۳۷۷
تصمیم برای مجازات قاتلان و جنایت‌کاران خارجی.....	۳۷۸
کودک شدن چشم فتنه.....	۳۸۰
تحقق پیشگویی پیامبر ﷺ.....	۳۸۱
پیشگویی امیرمؤمنان علیه السلام از آینده خوارج.....	۳۸۲
پایان فتنه خوارج.....	۳۸۳
کوتاهی عراقیان در بسیج دوباره به سمت شام.....	۳۸۳
آمادگی معاویه برای جنگ دوباره.....	۳۸۴
یورش‌های مزدوران معاویه به قلمرو حکومت امام.....	۳۸۵
شاخص‌های برجسته سیره حکومتی امیرمؤمنان علیه السلام	۳۸۶
۱. مدارا با مخالفان و تحمل آنها.....	۳۸۷
۲. رعایت عدل و انصاف نسبت به مخالفان و دشمنان.....	۳۸۷
۳. «هدف» را توجیه‌گر «وسیله» ندانستن.....	۳۸۹
۴. استفاده از اموال و دارایی شخصی در دوران حکومت.....	۳۹۱
۵. زندگی ساده و زاهدانه.....	۳۹۲
۶. تأکید بر نصب کارگزاران صالح.....	۳۹۵
۷. بازرسی‌های دقیق محسوس و نامحسوس.....	۳۹۷
۸. خودداری از آغاز جنگ با مخالفان.....	۴۰۱
۹. تکریم انسان‌ها و رعایت حقوق انسانی افراد.....	۴۰۲
۱۰. قاطعیت در اجرای اصول و ضوابط اسلامی.....	۴۰۴

۴۰۶	۱۱. بزرگواری.....
۴۰۹	۱۲. کوشش برای ارتقای سطح رفاه و معیشت مردم.....
۴۱۲	آمادگی دوباره امیرمؤمنان علیه السلام برای نبرد با معاویه.....
۴۱۳	ترور امام.....
۴۱۳	توطئه خوارج.....
۴۱۶	محل ضربت خوردن امیرمؤمنان علیه السلام
۴۱۸	نجات معاویه و عمروعاص از توطئه.....
۴۱۹	وصیت‌نامه سراسر حکمت امیرمؤمنان علیه السلام
۴۲۱	شهادت امیرمؤمنان علیه السلام

بخش دوم: دوران امامت امام حسن مجتبی علیه السلام

(۲۵۰ - ۲۲۳)

۴۲۵	امام حسن مجتبی علیه السلام در جنگ صفین.....
۴۲۶	آغاز امامت.....
۴۲۷	بیعت با امام حسن علیه السلام
۴۲۷	تحرک نظامی معاویه.....
۴۲۹	آثار ضعف و شکست در جبهه امام.....
۴۲۹	خستگی عراقیان از جنگ.....
۴۳۰	جامعه‌ای ناهماهنگ، با عناصر متضاد.....
۴۳۱	سندی گویا.....
۴۳۱	تحریف تاریخ: جنگ واقعی با معاویه نه کسب امتیازات مادی.....
۴۳۲	مردم پیمان‌شکن.....
۴۳۲	فرمانده خائن.....
۴۳۳	توطئه‌های خائنانه.....
۴۳۴	خیانت خوارج.....
۴۳۴	گفتار امام درباره انگیزه‌های صلح.....
۴۳۶	متن پیمان صلح.....
۴۳۷	هدف‌های امام علیه السلام
۴۳۸	تحریف تاریخ: تسلیم قدرت و رهبری سیاسی نه خلافت و پیشوایی.....
۴۳۹	دورنمایی از فعالیت‌های امام مجتبی علیه السلام پس از واگذاری حکومت.....
۴۴۰	یک، فعالیت‌های علمی و فرهنگی.....

۴۴۱.....	دو. دستگیری از محرومان و نیازمندان.....
۴۴۳.....	مناظرات امام مجتبیٰ (ع) با معاویه و طرفداران او.....
۴۴۳.....	امام حسن (ع)، آماج تهمت‌ها.....
۴۴۴.....	یک. گزارش‌های تاریخی.....
۴۴۷.....	دو. نقل‌های روایی.....
۴۴۸.....	مسمومیت و شهادت امام مجتبیٰ (ع).....
۴۴۹.....	داوری مغرضانه.....
۴۵۰.....	خانواده ننگین.....

بخش سوم: دوران امامت امام حسین (ع)

(۲۸۲ - ۲۵۱)

۴۵۳.....	مراحل زندگی حسین بن علم (ع).....
۴۵۳.....	آغاز امامت.....
۴۵۴.....	اوضاع سیاسی و اجتماعی دوران امام حسین (ع).....
۴۵۵.....	موانع قیام در عصر معاویه.....
۴۵۵.....	یک. پیمان صلح امام حسن (ع) با معاویه.....
۴۵۷.....	دو. فریب‌کاری و تظاهر دینی معاویه.....
۴۵۸.....	مبارزات امام حسین (ع) با حکومت معاویه.....
۴۵۸.....	یک. اعتراض به قتل حجر بن عدی کندی.....
۴۵۹.....	پیشگویی امیرمؤمنان (ع) از شهادت حجر.....
۴۶۰.....	نقش حجر در بسیج نیروها در آغاز خلافت امام حسن (ع).....
۴۶۰.....	مقاومت قهرمانانه حجر.....
۴۶۳.....	نامه اعتراض امام حسین (ع).....
۴۶۴.....	دو. اعتراض به قتل عمرو بن حُمق خزاعی.....
۴۶۵.....	شهادت عمرو بن حُمق.....
۴۶۶.....	سه. مخالفت با ولیعهدی یزید.....
۴۶۶.....	چهار. سخنرانی کوبنده و افشاگرانه در کنگره عظیم حج.....
۴۶۹.....	پنج. ضبط اموال دولتی.....
۴۶۹.....	سیاست تهدید و گرسنگی، زمینه‌ساز قیام عاشورا.....
۴۷۰.....	اوج سخت‌گیری در کوفه و بصره.....
۴۷۱.....	بیداری و آگاهی مردم.....

- ۴۷۱..... آشکار شدن چهره حقیقی حکومت اموی
- ۴۷۲..... فلسفه قیام امام حسین علیه السلام
- ۴۷۵..... پیامدهای اجتماعی و سیاسی قیام امام حسین علیه السلام
- ۴۷۵..... یک. پیامدهای اجتماعی
- ۴۷۵..... ۱. خشم و نفرت مردم از بنی امیه و قاتلان کربلا
- ۴۷۷..... ۲. رسوایی حکومت بنی امیه و قطع نفوذ دینی آنان
- ۴۷۹..... ۳. احیای سنت شهادت
- ۴۸۱..... ۴. بیداری جامعه اسلامی
- ۴۸۲..... دو. پیامدهای سیاسی - انقلابی
- ۴۸۲..... انقراض سلسله بنی امیه

منابع و مأخذ

(۵۰۲ - ۲۸۳)

www.ketab.ir